

Kognitivní deficit: Jakou terminologií používáme?

Sabina Goldemundová

Neuropsychologická ambulance I.NK,
Centrum pro kognitivní poruchy při I.NK FNUSA a LF MU Brno
CEITEC, Masarykova univerzita Brno

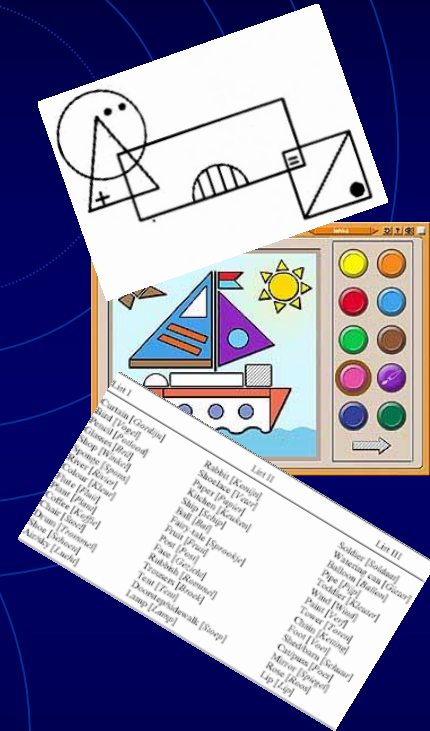
Otázky:

- Neuropsychologové – jak mluví?
- Ostatní odborníci / pacienti – jak tomu rozumí?

Zjišťování kognitivní úrovně: psychologické testy

- Soubor otázek či situací → vyhodnocení
 - Hrubý skór, HS (např. MMSE)
 - Standardní / standardizovaný skór (většina testů)
 - HS je transformován
 - S ohledem na věk, event. vzdělání, event. pohlaví
 - Průměr (M), směrodatná odchylka (SD)

→ Jak si daná osoba stojí vůči ostatním

Transformované výsledky testů

Standardní skóry

(lineární transformace)

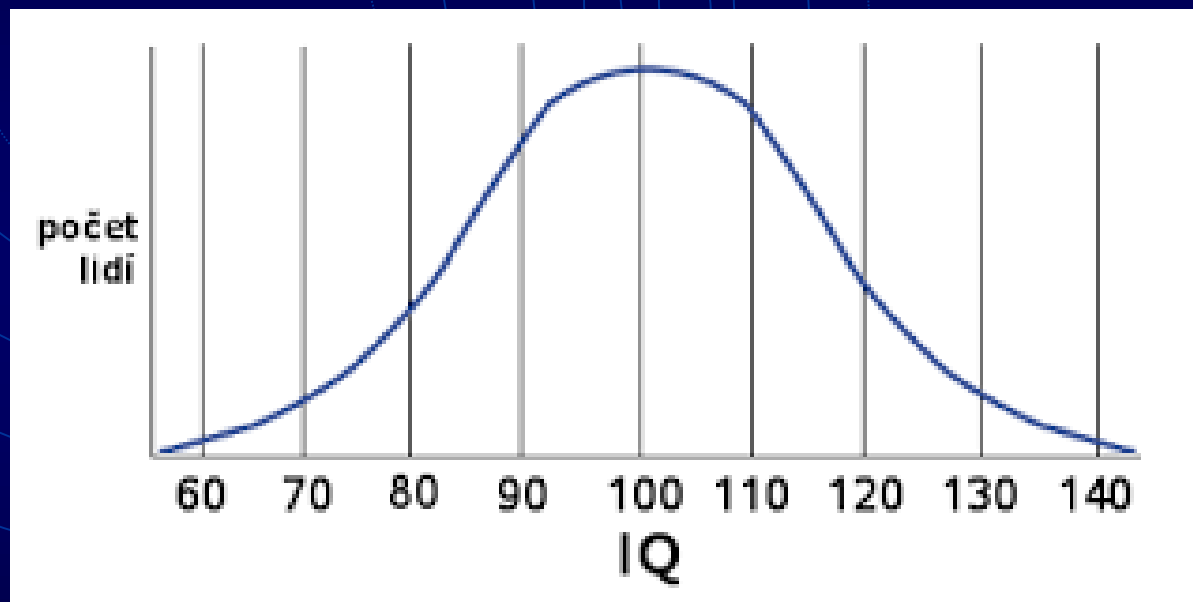
- IQ skór
 - Průměr = 100, SD = 15
- Vážený skór (Wechslerovy subškály)
 - Průměr = 10, SD = 3
- T skór
 - Průměr = 50, SD = 10
- Z skór
 - Průměr = 0, SD = 1
- Steny
 - Průměr = 5,5, SD = 2
- Staniny
 - Průměr = 5, SD = 2

Percentily

(nelineární transformace)

- Kolik procent lidí má nižší / vyšší skór než daná osoba

Rozložení IQ v populaci

IQ-testy.info

IQ tester

- IQ:

- 140

- Výjimečná superiorní i., výjimečně vysoká i.

- 130

- Vysoký nadprůměr, vysoký nadprůměr

- 120

- Nadprůměr, nadprůměr

- 110

- Vysoký průměr, vysoký průměr

- 100

- Průměr, průměr

- 90

- Slabě podprůměrná i., slabě podprůměrná i.

- 80

- Nižší stupeň slabomyslnosti, nižší stupeň mentální retardace

- 70

- Debilita, slabomyslnost, lehká mentální retardace (51 – 70)

- 60

Klinicky používané testy inteligence

- Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS)
 - WAIS-I (1955)
 - WAIS-R (u nás 1983)
 - WAIS-III (u nás 1997, přepracováno 2010)
 - WAIS-IV: 2008 (u nás dosud nevyšlo), v plánu je WAIS-V (2019)
- Stanford-Binnet Intelligence Scale
 - 5th edition: 2003 (u nás: IV. revize)

WAIS-R, WAIS-III, WAIS-IV, S-B V

IQ testy.info, IQ tester

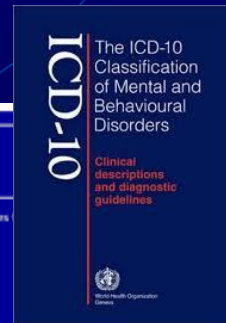
- 140
 - Vysoký nadprůměr, výrazný nadprůměr, very superior, gifted or very advanced
 - Výjimečná superiorní i., výjimečně vysoká i.
- 130
 - Zvýšený nadprůměr, nadprůměr, superior, superior
 - Vysoký nadprůměr, vysoký nadprůměr
- 120
 - Lehký nadprůměr, vyšší průměr, high average, high average
 - Nadprůměr, nadprůměr
- 110
 - Průměr, průměr, average, average
 - Vysoký průměr, vysoký průměr
- 100
 - Průměr, průměr, average, average
 - Průměr, průměr
- 90
 - Podprůměr, nižší průměr, low average, low average
 - Slabě podprůměrná i., slabě podprůměrná i.
- 80
 - Hraniční pásmo, podprůměr, borderline, borderline impaired or delayed
 - Nižší stupeň slabomyslnosti, nižší stupeň mentální retardace
- 70
 - Mentální retardace, výrazný podprůměr, extremely low, mildly impaired or delayed
 - Debilita, slabomyslnost, lehká mentální retardace (51 – 70)
- 60

Jak označit tíži deficitu?

- Norma
- Subjektivní stížnosti na paměť / subjektivní porucha paměti

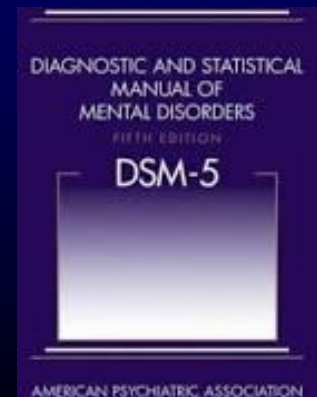

- MKN 10 (1992)
 - Mírná kognitivní porucha - jako taková chybí
 - Demence (F00-F03)
- MKN 11 / ICD 11 (2018)
 - Neurokognitivní poruchy (část 06)
 - Mírná neurokognitivní porucha
 - Demence

DSM 5 (2013)

- (Ganguli et al., 2011)
- Kategorie „*neurokognitivní poruchy*“
 - Širší záběr: různé věkové skupiny, různá etiologie
- Inovace: neurokognitivní postižení, které ještě neovlivňuje soběstačnost
 - → *malá neurokognitivní porucha* (minor neurocognitive disorder)
 - Širší význam než jen „předstupeň“ AN

DSM 5

Opuštění pojmu „demence“

- Nejčastěji užíváno pro užší skupinu
 - Alzheimerova nemoc a Lewy body disease
- Cerebrovaskulární problematika - odklon
 - Vaskulární demence → vaskulární kognitivní deficit (celá škála)
- Nehodí se pro mladé pacienty např. s traumatickým postižením
- Pejorativní zabarvení → stigmatizace
 - Podobně: „mentální retardace“ → „mentální postižení“ (intellectual disability)
(„porucha chování“ → „behaviorální porucha“)
- Použití termínu „demence“ v závorce
 - Tam, kde je zažitým pojmem (např. u AN)

Velká neurokognitivní porucha (major neurocognitive disorder)

Co z toho vyplývá?

- Rozumíme si ?
- Potřebujeme jiné (další) kategorie ??

vs.

- Potřebujeme vůbec nějakou diskusi ???

Děkuji za pozornost

VectorStock®

VectorStock.com/1201909